

Proizvodnja električne energije

90 LET MALE HIDROELEKTRARNE V CERKLJAH NA GORENJSKEM

■ Dr. Drago PAPLER

V letih po prvi svetovni vojni se je na Gorenjskem pojavilo nekaj zasebnikov, ki so investirali svoje imetje v elektroenergetske naprave, pri čemer se je kmalu izkazalo, da se take investicije le počasi amortizirajo. Tak je bil trudi Ivan ČIMŽAR iz Cerklj na Gorenjskem. Z denarjem, ki ga je pridobil s svojim delom v Ameriki in s posojili se je odločil zgraditi pri Cerkljah elektrarno za elektrifikacijo Cerklj in bližnjih vasi ob vznožju Kravca.

Čimžarjeva elektrarna

Ivan Čimžar, po domače Beleharjev iz Pšenične Police pri Cerkljah, je bil napredni podjetnik, ki je svoje trdo prislužene prihranke in še bolj svojo pridnost in iznajdljivost vložil v izgradnjo male hidroelektrarne.

Mož je bil sicer izučen mizar, a se je v letih, ki jih je preživel v Ameriki, navzel smisla za gospodarski pogled v bodočnost. Najbrž je takrat zaslutil, da bo prav elektrika nekoč kri vsega gospodarstva in tudi vsega gmotnega napredka.

Lesen cevovod

Ivan Čimžar je v Ameriki pridobil osnovno znanje o elektrarništvu in pa nekaj trdo prisluženih dolarjev, ki jih je kot varčen in podjeten mož hotel v domovini čim bolj obrniti sebi

in skupnosti v prid. Izprosil si je pri prijatelju še nekaj manjših posojil in že spomladi leta 1924 pridobil pravico za izkoriščanje potoka Reke, ki teče izpod Kravca, takoj zatem pa dovoljenje za postavitev obratne stavbe (kaka 2 km severno od Cerklj, že zunaj vasi Grad).

Čimžar je najprej zagradil Reko z nizkim jezum. Cevovod je bil prvotno lesen iz macesnovih dog. Potekal je od jezu do strojnice nad vasio Grad v dolžini 563 metrov. Višinska razlika je bila kar precejšnja – celih 53 metrov. Tako, da je ob normalnem vodostaju dotekala voda v spiralno turbino s 130 KM, povsem zadovoljivo. Turbino tipa Francis, moči 95 kW so dobavile Strojne tovarne in livarne Ljubljana, električno opremo pa podjetje Bergman. Turbina je bila neposredno povezana z generatorjem 100 kVA, 380/220 V in frekvence 50 Hz.

V elektrarni je bil transformator, ki je pretvarjal generatorsko napetost na 10 kV. S to napetostjo so bile oskrbovane večje vasi, kot so Cerklje, Brnik, Šenčur in druge. Elektrarna je imela okrog 10 kilometrov 10 kV daljnovodov in 20 kilometrov krajevnega omrežja napetosti 380/220 V.

»Propagandni prijem«

Tako bi danes rekli Čimžarjevi ideji, s katero je hotel Cerkljane in okoličane navdušiti za novotarijo, je zapisal Črtomir ZOREC v 60. zapisu podlistka Sem in tja po Cerkljanskem, ki je izhajal leta 1974 v Glasu iz Kranja.

»Na sam dan otvoritve – bila je nedelja, 8. oktobra 1924 – je podjetni lastnik elektrarne postavil na trg pred cerkvijo v Cerkljah slamoreznico in krožno žago (cirkularko) ter obe napravi priključil

Slika 1
Vodni potencial reke Reke izkorišča mala hidroelektrarna Cerklje, ki je locirana tik pod spodnjo postajo krvavške žičnice. Pogled proti vasi Grad – Foto: dr. Drago Papler

**CELOTNI ČLANEK
PREBERITE V TISKANI
IZDAJI REVIJE**